

Visiedocument ten aanzien van Plan Dommelland:

**Opgesteld door DorpsInitiatief Borkel en Schaft, Werkgroep
Buitengebied**

Datum: September 2021

Inleiding, aanpak en samengevatte conclusies

Wij hebben als Werkgroep Buitengebied van het DorpsInitiatief Borkel en Schaft deelgenomen aan de diverse werksessies die zijn georganiseerd in het kader van het Plan Dommelland. Middels dit visiedocument willen wij graag vastleggen wat uit deze werksessie naar boven is gekomen. Daarmee denken we ook dat deze visie een belangrijk sluitstuk is van het traject van burgerparticipatie zoals dat is toegepast binnen het plan Dommelland.

Uiteraard is het ondoenlijk om alles wat in de werksessies naar boven is gekomen op te schrijven. Wij zijn echter wel van mening dat dit document op **hoofdpijnen** representeert wat er leeft **binnen de gemeenschap** van ons dorp. Daarmee is deze visie een waardevol (en gratis) document **naast** de lijvige rapporten van diverse andere schrijvers.

Samenvatting hoofdpijnen

1. Integraliteit: Borkel en Schaft is veel **meer dan** alleen **toerisme en paarden**; op de **eerste plaats** is dit een dorp waar **mensen** wonen!
2. Dommelland is tevens onderdeel van het grens-overstijgende plan Groote Heide: daarmee zou het ook niet relevant moeten zijn of een faciliteit binnen de gemeentegrenzen wordt gerealiseerd. **Doublures moeten worden voorkomen** (Achterste Brug: Poort kan ook best op grondgebied Bergeijk terecht komen)
3. Het geven van een **economische impuls kan op meer wijzes dan alleen toerisme**, waarbij toch recht wordt gedaan aan de natuur, leegstand in het gebied wordt tegengegaan en de balans in het buitengebied blijft bestaan.
4. Inwoners zijn met name bang voor toename van het volume aan toeristen en de daarmee samenhangende overlast, en vinden vaak de voorgespiegelde economische voordelen van paarden en toerisme voor de inwoners zelf beperkt.

Wij reken erop dat Gemeenteraad, College en Gemeente goede notie van dit document nemen voorafgaande aan de volgende stappen in de ontwikkeling van plan Dommelland.

September 2021
Werkgroep Buitengebied
DorpsInitiatief Borkel en Schaft

1. Natuurpoort de Malpie

a. Natuurpoorten

Omdat we van ons kleine, unieke natuurgebied De Malpie geen attractiepark willen maken, geldt voor alle toegangspoorten dat ze eenvoudig, ingetogen en zonder opsmuk ingepast moeten worden in de natuur. Het gaat naast de toegangspoort bij de Venbergse Molen (Noord) ook om de toegangen te Borkel en Schaft (Zuid) en bij de Kempervennen (West). Het is wenselijk om bij alle toegangen duidelijk aan te geven waar de bezoekers kunnen parkeren of hun fiets kunnen stallen en waar ze zich aan dienen te houden zodra ze het gebied betreden.

b. Recreëren

Vanwege de kleinschaligheid van het gebied is de natuur extra gevoelig en niet geschikt om te ontwikkelen voor grootschalige recreatie. Het is beter om zuinig te zijn op wat we hier hebben en te kijken naar mogelijkheden om de kwaliteit en de biodiversiteit van het gebied te versterken. Dat betekent niet dat bezoekers niet welkom zijn. Alle natuurliefhebbers zijn van harte welkom onder voorwaarden dat ze;

- Zich rustig gedragen (geen herrie schoppen)
- Niets vernielen
- Geen afval achter laten
- Alleen van de paden gebruik maken en
- Niet gemotoriseerd zijn.

Voor de kanovaarders gelden dezelfde voorwaarden en zij mogen alleen gebruik maken van de Dommel-vaargeul en alleen aanmeren aan de aanlegsteigers! Voor het aantal kanovaarders dat tegelijk op de Dommel vaart dient met de betreffende recreatiebedrijven een maximum gesteld te worden.

Een lage uitkijktoren of uitkijkheuvel zou aan de westzijde een ingetogen recreatieve meerwaarde kunnen bieden. Deze zou niet op een natuurgevoelige plek mogen komen maar aan een fiets- of wandelroute. Een toren zou bijv. in het productiebos aan de westzijde bij de Luikerweg ingepast kunnen worden.

c. Paden

Eén enkel verhard pad van noord naar zuid (huidige fietspad) is voldoende en bestemd voor langzaam verkeer zoals fietsen (max. snelheid 20km/u), rolstoelen en wandelen met kinderwagen o.i.d. Het huidige pad is geschikt hiervoor maar dient wel in goede staat van onderhoud gebracht en gehouden te worden. Voor de inwoners van Borkel en Schaft is dit een belangrijke fietsverbinding die ook in de winter blad- en sneeuwvrij gehouden moet worden. Voor rolstoelgebruik zou het pad iets breder mogen. E.e.a. is door de gemeente reeds bevestigd en wordt dit jaar nog in gang gezet. Verlichting is niet wenselijk omdat het natuurgebied is dat tussen zonsondergang en zonopgang volledig met rust gelaten moet worden.

De brede onverharde paden kunnen gebruikt worden om te wandelen (honden aan de lijn), voor individueel en/of aangespannen paardrijders en voor mountainbikers (geen wedstrijden of groepstraining).

Op de smalle onverharde paden alleen wandelaars toestaan en voor het hele gebied een algemeen verbod opleggen voor gemotoriseerd verkeer, uitgezonderd elektrisch langzaam verkeer. Om

kleinere wandelroutes mogelijk te maken vanuit de noordelijke poort zou een onverhard wandelpad aangelegd kunnen worden aan de noordzijde van de Vaarvennen in oostelijke richting. Via een nieuw aan te leggen loopbrug over de Dommel kan een aansluiting gerealiseerd worden op het zandpad richting de Hoeve en het Taamven. Dit pad zou ook gebruikt kunnen worden voor de ecologische verbinding aan de oostkant.

d. Verkeersimpact

De noordelijke toegang, gelegen in het buitengebied, is redelijk goed bereikbaar en biedt ruime parkeergelegenheden. Er dienen goede afspraken voor openstelling gemaakt te worden met de lokale horeca. De parkeerplaats in het bos kan dan weer natuur worden. De verkeersveiligheid op de smalle wegen ter plekke dient gewaarborgd te worden.

De zuidelijke toegang is qua parkeermogelijkheden beperkt en voor Borkel en Schaft is een minimale impact van gemotoriseerd verkeer binnen de bebouwde kom belangrijk. Het dorp op zich biedt fietsende en wandelende bezoekers vanuit de Malpie ruime horecagelegenheden met terrassen, verteer en toiletten. Recreanten zijn daar van harte welkom. Wellicht een goed idee om ook ritten met rijkstuur mogelijk te maken. De huidige parkeergelegenheid aan de zuidkant, die op geringe afstand ligt van het natuurgevoelige gebied, zou verplaatst mogen worden richting Dorpsstraat en toegankelijk gemaakt kunnen worden met een kortere verharde weg of pad. Het kost voor de meerderheid wellicht wat meer moeite om bij de kwetsbare gebieden te komen maar dan tref je daar meer echte natuurliefhebbers aan.

Hoe goed de westelijke toegang bereikbaar wordt hangt af van de oplossing die de provincie kiest voor de aansluiting op het nieuwe N69 tracé. Verkeersimpact aldaar is door ons momenteel niet in te schatten. Bezoekers vanaf de Kempervennen kunnen hun auto laten staan op het recreatiepark.

e. Fietsnetwerk

Om voornoemde zaken te realiseren is het noodzakelijk om de fietsverbindingen tussen Borkel en Schaft en Valkenswaard, langs de Maastrichterweg en Luikerweg toe te rusten op intensivering van het gebruik. Om mede ook tegemoet te komen aan de jarenlange wens van de inwoners van Borkel en Schaft dienen deze fietspaden voorzien te worden van een goede verlichting, duurzaam en energiezuinig. Veilige verkeersfaciliteiten staan hier wederom voorop. Daarnaast is het belangrijk om ook de beoogde Oost-Westverbindingen tussen de Plateaux/Hageven, de Malpie en het Leenderbos, met veilige fietspaden te faciliteren die aansluiten op zowel de noordelijke- als de zuidelijke toegang van de Malpie. Dus geen nieuwe fiets-ingangen creëren in het gebied maar aansluiten op het reeds bestaande fietspad.

f. Ecologie

Omdat de Malpie zo bescheiden is qua omvang zijn de mogelijkheden voor ecologische ontwikkeling beperkt. Als we de kwaliteit en biodiversiteit van de natuur aldaar willen versterken zullen we ecologische verbindingen moeten realiseren met de nabijgelegen natuurgebieden.

Aan de westzijde vormt de Luikerweg een barrière voor de fauna. Met een manshoge tunnel of ecoduct zouden bijv. reeën en ook andere zoogdieren een veilige oversteek kunnen maken naar het bosgebied van de Kempervennen en Klein-Borkel. In 2e instantie zou dan ook de aansluiting gemaakt kunnen worden op het Bekeloop- en Keersopdal. Een dergelijke tunnel of ecoduct zou ook bij de Plateaux/Hageven de verbinding kunnen maken met het Bergeijkse Liskes-, Schut- en visvijvergebied. Beide objecten kunnen gecombineerd worden met de aanleg van het nieuwe N69-zuid tracé.

Aan de oostzijde vormt de Maastrichterweg een ecologische barrière. Ook hier kan de Malpie ontsloten worden met een manshoge tunnel of ecoduct in de buurt van het Meelbergsvan en Taamven. Van hier uit zou een ecologische verbinding gerealiseerd kunnen worden met de Opperheide, het Tongelreep-dal en uiteindelijk het Leenderbos. De bouw van dit object zou meegenomen kunnen worden in het Paardenboulevard-plan. Binnen de Malpie is ook een overbrugging van de Dommel noodzakelijk voor het ecologisch verbinden. Wellicht te combineren met het in c vernoemde nieuwe wandelpad aan de oostkant.

Aan de zuidzijde zorgt de Dommel voor een natte ecologische verbinding tussen de Malpie, Schaftse Heide en de Plateaux. Deze natte verbinding zou uitgebreid kunnen worden met droge verbindingstroken er langs af. Door de bruggen van de Peedijk en de Dorpsstraat te verlengen en de oevers er onder door te trekken ontstaan droge verbindingen. Het verdere oevergebied zou voor fauna doorgankelijk gemaakt moeten worden.

Deze nieuw te realiseren ecologische verbindingen vormen uiteindelijk de functionele “Groene Natuurpoorten” van onze Malpie.

2. Groene entree (Natuurpoort Achterste Brug)

Belangrijkste doelstelling van de Natuurpoort Achterste Brug is om een goed georganiseerde bereikbaarheid van de natuurgebied de Plateaux – Hageven te bieden aan bezoekers. Daarbij dient de overlast voor de bewoners van Borkel en Schaft in het algemeen en de bewoners van de Achterste Brug in het bijzonder geminimaliseerd te worden.

Het is belangrijk om het realiseren van deze faciliteit integraal te bekijken met de aanliggende gemeenten Hamont-Achel, Lommel en Bergeijk. Het gaat om goede bereikbaarheid met minimale overlast. Dit staat ver verheven boven het realiseren van deze faciliteit op Valkenswaard's grondgebied.

De entree faciliteit moet komen te liggen op een plek die goed te bereiken is per auto, met vermindering van de wegen en parkeerfaciliteiten in het dorp; inpassing met de toekomstige ontwikkelingen van de N69 is belangrijk. Wij denken daarbij eerder aan een plek gelegen ter hoogte van huidige werkschuur / benzinepomp dan aan een nieuw te realiseren locatie op de Achterste Brug.

Vanuit de werkschuur locatie dienen middels een goed doordachte infrastructuur de diverse bezoekersgroepen op de juiste plaatsen de natuur in te worden geleid, inclusief een goede dosering ten aanzien van de kwetsbare gebieden.

Een ringbenadering (algemene recreant wordt aan de buitenkant om de kwetsbare natuur heen geleid, de recreant op zoek naar bijzondere natuur vindt zelf zijn weg naar meer kwetsbare gebieden) met op de juiste plekken en met de juiste onderlinge afstand een aantal goed ingepaste aanlegplaatsen moet wederom in overleg tussen de omliggende gemeenten en de gebiedseigenaar gepland worden. Vervolgens kan daar dan ook beleid ten aanzien van Bed-en-Breakfast faciliteiten en planning van fietspad-verbindingen op worden afgestemd.

Alternatief voor een locatie bij de werkschuur zou ook het voormalige MOB complex kunnen zijn. Hierbij moet uiteraard wel een grondig overleg plaats te vinden met de eigenaren van de huizen die daar staan, en dient er gekeken te worden naar de aan te leggen verbindingen richting de Plateaux.

3. Borkel en Schaft

Zoals reeds is gebleken uit de in 2018 gehouden Dorps-enquête hecht de gehele Borkel en Schaftse gemeenschap een groot belang aan het **handhaven van de juiste balans** in ontwikkelingen ten aanzien van het dorp.

Om de leefbaarheid in en het voortbestaan van het dorp naar de toekomst te kunnen waarborgen kunnen ontwikkelingen zoals grote paardenhouderijen en focus op groei van toerisme **niet los worden gezien** van thema's als woningbouw, het hebben van essentiële voorzieningen zoals een school en (thuis)zorg en ondernemers die naar de toekomst toe de mogelijkheid moeten hebben om hun bedrijf te ontwikkelen.

Ontwikkelingen rondom toerisme, recreatie en paarden moeten in balans zijn met de omgeving én een toegevoegde waarde hebben voor de inwoners en de leefbaarheid van het dorp

- Zorg voor goede parkeermogelijkheden bij natuurpoort Malpie en natuurpoort Plateaux (beste optie in onze ogen aan de N69 , bij natuurmonumenten of bij voormalig MOB complex)
- Uitbreiding van parkeermogelijkheden in Borkel, sportparkdreef, tegenover gilde terrein, ingang Malpie, sportpark en zorg dat ze ook voor navigatiesystemen te vinden zijn.
- Goede fiets en wandelpaden, die ook voor minder validen goed toegankelijk zijn, door het gebied zodat mensen vanuit Plateaux en vanuit Venbergen toch in Borkel van een terras gebruik kunnen maken.
- Beperk autoverkeer in het dorp
 - Dit mag niet ten koste gaan van een goede ontsluiting via de toekomstige N69 Zuid
 - Er mag niet meer autoverkeer in het dorp komen door een beperkte doorgang bij de paardenboulevard
 - Ten aanzien van sluipverkeer: oplossingen zoeken in een groter gebied dan B&S alleen. Hierbij zouden Budel, Hamont-Achel en Pelt bij betrokken moeten gaan worden.
- Zorgen dat ondernemers in B & S ook in de toekomst voldoende mogelijkheden hebben om hun bedrijf te ontwikkelen. Mogelijkheden bieden om kleinschalige bedrijfsactiviteiten te ontwikkelen in buitengebied. Bijv. in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen.
- Goede faciliteiten in Borkel en Schaft die ook toegevoegde waarde hebben voor inwoners (b.v. pinautomaat, openbaar WiFi, openbaar vervoer, horecavergrunning Dorpshuis, etc.).
- Stimuleer de sociaal maatschappelijke betrokkenheid van de paardenboulevard bij Borkel en Schaft en het toerisme. Voorkom dat het een gebied wordt waar de "jetset" van de paardenwereld hun eigen leefomgeving creëert!
- Voorkom dat Borkel en Schaft een "museumdorp" wordt. Meer mogelijkheden voor wonen, nieuwbouw woningen, boerderij splitsing, mantelzorgwoningen, recreatiewoningen, instandhouding van de school.

Dus de balans tussen leefbaarheid , bestemmingsplan buitengebied en plan Dommelland. Ook in deze volgorde, aangezien er in dit dorp primair mensen wonen en werken; dit is belangrijker dan paarden en recreatie!

4 Leisurezone

De werkgroep buitengebied heeft geen werksessies bijgewoond met betrekking tot de leisurezone. Daarmee is dit gebiedsdeel geen onderdeel van dit visiedocument: naar de verwachting van de werkgroep is de impact op Borkel en Schaft in brede zin beperkter van aard dan de andere 4 gebieden. Wel dient aandacht te bestaan voor de impact vanuit verkeer en bereikbaarheid

5 Boulevard & Paardenzone

Inleiding

Momenteel is de Maastrichterweg een doorgaande weg van Achel naar Valkenswaard. Verkeer rijdt hierop vlot door het gebied. Voor de ontsluiting van Borkel en Schaft is de Maastrichtweg van groot belang.

Masterplan Dommelland

Een onderdeel van masterplan Dommelland is het ontwikkelen van de Maastrichterweg tot een boulevard. Hiervoor zullen onder andere nog twee nieuwe ecologische en recreatieve oost-west verbindingen worden gerealiseerd. Ook wordt de Maastrichterweg een trekpleister voor de (internationale) paardensport en enkele recreatieve voorzieningen. Om dit te realiseren is het belangrijk dat de betrokken bedrijven zich in elkaars nabijheid bevinden.

Visie werkgroep

Als werkgroep buitengebied zijn onderstaande punten als meest relevant naar boven gekomen.

Draagvlak

Om draagvlak binnen de gemeenschap te krijgen is het wenselijk om op de hoogte te worden gehouden over de ontwikkelingen. De werkgroep ziet graag dat regelgeving voor de boulevard gelijk is aan die voor de dorpsbewoners en ondernemers. Daarbij is naleving van de afspraken en handhaving van de vergunning cruciaal. Van belang is dat de omwonenden zo min mogelijk overlast ervaren van de evenementen en ondernemers daarbij niet worden belemmerd in hun bedrijfsvoering.

Inpassing in het landschap

Het is belangrijk dat de Maastrichterweg haar open karakter behoudt. Dit betekent ook dat er geen ruimte is voor lange heggen van 4 meter hoog. We zien de boulevard graag als een gebied waarbij weggebruikers kunnen genieten van de verschillende locaties en activiteiten voor paardensport en -recreatie. Daarnaast wordt rekening gehouden met het behoudt van biodiversiteit. Hiervoor is het herstellen van de ecologische verbindingzones, die nu door afrasteringen worden afgesneden, van belang.

Verkeer

Bij de ontwikkelingen van de boulevard en de planning van evenementen dient rekening gehouden te worden met het bestemmingsverkeer. De toegankelijkheid van Borkel en Schaft mag niet in het gedrang komen. Voor calamiteiten is een goede doorstroming op de boulevard van groot belang.

=====